

KARAŠEVSKA ZORA NA FESTIVALU PROETNICA

Kulturalna raznolikost i međuetnički dijalog pronašli su i ove godine izražajno sredstvo za vrijeme festivala Proetnica, a mnogobrojnoj publici iz srednjovjekovne tvrđave Sighișoara prikazani su rijetko viđeni plesni spektakli, kao i tradicionalna i suvremena glazba nacionalnih manjina.

Festival Proetnica je održan od 20. do 23. kolovoza pod organizacijom Međuetničkog odgojnog centra za mladež iz Sighișoara zajedno s Općinom istoga grada i najveći je kulturni događaj ovakve vrste iz rumunjskog prostora. Više od 15.000 gledatelja, preko 800 predstavnika svih etničkih manjina, trinaest godine tradicije, samo su neki od elemenata koji su obilježili raznoliki svemir iz tvrđave Sighișoara. Proetnica je već davno postala vrijedna tradicija u kulturnom pejzažu Rumunjske i najvažnija manifestacija etničkih manjina iz ovog prostora i dijela Europe, istinska proslava promoviranja međukulturalnog dijaloga i različitosti u kulturi nacionalnih manjina. Prikazane su za vrijeme četverodnevne kulturalne manifestacije razne komponente društvenog, kulturnog i duhovnog života etničkih zajednica, raznoliki program festivala obuhvaćao je još i seminare i simpozije na temu multikulturalnosti, promocije knjiga, scenske predstave, običaje specifične nacionalnim manjinama te smotru narodnih nošnji.

Isto kao i predstavnici svih 19 nacionalnih manjina iz ovoga prostora, zapaženu ulogu na najvećoj proslavi kulturalnog dijaloga u Rumunjskoj je imala Karaševska zora, formacija Zajedništva Hrvata, prilikom nastupa iz 21. kolovoza, izazvavši veliko oduševljenje publike koja ju je nagradila dugotrajnim aplauzom. Inače, Karaševska zora zastupa karaševske Hrvate na festivalu u Sighișoari već trinaesti put zaredom, odnosno od samog osnivanja festivala iz 2000.-te godine.

Nastup Karaševske Zore

Osim Proetnice, Sighișoara organizira svake godine i razne druge festivale, među kojima i čuveni „Srednjovjekovni festival“ kada se tamošnja tvrđava pretvara u ogromnu scenu na kojoj kolaju razni vitezovi, kavaliri i kraljevići naoružani s mačevima, buzdovanima, srpovima ili drugim medijskim oružjem. Mogu se za vrijeme trodnevnog „Srednjovjekovnog festivala“ opaziti još i ratne kočije, čudnovate maske i odjela, vještice i inkvizitori, te zastrašujuće medijske spremne za mučenje. Festival okuplja svake godine preko 30. tisuća gledatelja i na

najbolji način otkriva bogatu srednjovjekovnu baštinu i duh Sighișoara, grada osnovanog u 12. stoljeću od strane njemačkih kolonista.

Sighișoara je danas jedan od najsčuvanijih srednjovjekovnih gradova iz Europe, a neobičan šarm i povijesna vrijednost mnogobrojnih zgrada i ulica grada prouzročili su njihovo uključanje u Unescovo blago. Grad bajka i grad muzej, Sighișoara kao da je naučila i zatim uspjela prevariti prolazak vremena, dok njena čudnovata povijest nam danas govori o ljepoti, slavi i dostojanstvu rumunjske i europske povijesti.

Članovi formacije na ulicama Sighișoara Ivan Dobra

UREDNIŠTVO:

ISSN KOD 1841-9925

Počasni glavni urednik: prof. Milja RADAN

Glavni urednik: Ivan DOBRA

Urednici: Lina TINKUL; Daniel LUKAČELA; Slavica-Marija MUSELIN; Marija LACKIĆ; Marija ĐURKICA; Marija Kalina

Tehnoredaktor: Zlatko Nikola URSUL

Fotoreporter i grafički dizajn: Ljubomir RADAN

Adresa: Carașova 22, Caraș-Severin, 327065 România

Telefon: 0040-255-232255; fax: 0040-255-232146

E-mail: zhrucr@gmail.com; hgredactia@gmail.com

Web: www.zhr-ucr.ro

REDACȚIA:

COD ISSN 1841-9925

Redactor principal onorific: prof. Mihai RADAN

Redactor principal: Ivan DOBRA

Redactori: Lina TINCUL; Daniel LUCACELA; Slavița-Maria MUSELIN; Maria LAȚCHICI; Maria GIURCHIȚA

Tehnoredactor: Zlatko Nikola URSUL

Fotoreporter și designer: Liubomir RADAN

Adresa: Carașova 22, jud. Caraș-Severin, 327065 România

Telefon: 0040-255-232255; fax: 0040-255-232146

E-mail: zhrucr@gmail.com; hgredactia@gmail.com

Web: www.zhr-ucr.ro

U OVOM BROJU / ÎN ACEST NUMĂR:

INTERVJU S KARDINALOM...

str. 3
pag. 3

POČELA ŠKOLA...

str. 6-7
pag. 6-7

KIRVAJSKO VESELJE...

str. 10
pag. 10

DVOJEZIČNO GLASILO KARAŠEVSKIH I TAMIŠKIH HRVATA PUBLICAȚIE BILINGVĂ A UNIUNII CROAȚILOR DIN ROMÂNIA

Godina: XXII
Broj: 122.
Rujan 2015.
Anul: XXII
Nr.: 122
Sept. 2015

PROSLAVA KIRVAJA U JABALČU

"Gospa Mala - jesen prava!" s pravom se zna kazati u puku jer znakovi jeseni su svugdje među nama.

nastavak na 2. str.

nastavak sa 1 str.

PROSLAVA KIRVAJA U JABALČU

L astavice se skupljaju za odlazak, a u puku je riječ da ih Marija odvodi u tople krajeve, kao što ih i vraća na proljetni marijanski blagdan Blagovijest iz 25. ožujka. Sijeno do Male Gospe u glavnom je spremljeno, jer nema više pravog sunca i teško će ga zatim biti sušiti, a pčele donose med opet samo do Male Gospe, zatim prestaju, znaju reći pčelari. Radovi su uglavnom privedeni kraju te je nastupila prava pravcata jesen, kad nas očekuju samo jesenji plodovi. Vrijeme kao iz bajke za kirvaj, rekli bi stanovnici Jabalča, koji na poseban način slave ovaj blagdan budući da je njihova mjesna crkva posvećena upravo Maloj Gospi.

U utorak 8 rujna, na Malu Gospu, ali i sutradan, u srijedu 9 rujna, žitelji Jabalča, mjesta koji se u zapisima prvi put spominje davne 1562. godine, proslavili su svoj tradicionalni kirvaj. Jabalče je prelijepa naseobina iz karaševske općine, smještena na samoj granici s Nacionalnim parkom Semenic – Cheile Carașului, s dobrim, marljivim, radišnim i iznimno gostoljubivim ljudima. Isto tako, Jabalče je najmanja zajednica karaševskih Hrvata, ali zajednica koja ima veliko srce i koja ponosno čuva hrvatski identitet i prastare običaje. Mala Gospa, kada Jabalčanje slave kirvaj i blagdan posvete mjesne crkve, zove se tako, budući da se tada slavi "mala Marija", ili Sveta Marija Mala, kako vele Karaševci, što je spomendan Marijinog rođenja, za razliku od "Velike Gospe", blagdana Marijinog uznesenja na nebo koji se slavi 15. kolovoza. Crkva iz ovoga idiličnog mjesta na poseban način slavi Malu Gospu jer je njoj posvećena.

Same pripreme za proslavu kirvaja započele su tjedan dana unaprijed. Jabalčanje su pomno uredili kuće i ulice jer na taj dan, po običaju, dolaze prijatelji i rodbina iz bliza i daleka, te mnogobrojni gosti iz susjednih karaševskih sela, a sveopći interes je pokazati sebe, svoju kuću i svoje selo u najboljem svjetlu. Domaćice su skuhaile najbolje jelo i pekle više vrsta kolača, koji su posebno važni za ovakve prigode.

Jabalčanje su obukli najbolja odjela i nitko, kad je kirvaj u pitanju, nije mislio na novac i nikomu novac nije

Kardinal Bozanić i mlade Jabalčanke

bio problem. A i atmosfera s tradicionalnog pučkog veselja je oba dana bila po mjeri. Za muzički ugođaj i dobru atmosferu u Jabalču pobrinula se čuvena formacija Milana Todora, a troškove za formaciju je pokrilo Zajedništvo Hrvata, koji inače plaća muziku za kirvaje u svim karaševskim mjestima.

Središnji događaj kirvaja u Jabalču bio je svečano euharistijsko slavlje, koje je u malenoj Jabalčkoj

crkvi predslavio zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić, u zajedništvu s velečasnim Nikolom Laušem, kancelarom Temišvarske biskupije, vlč. Petrom Rebedžilom, karaševskim župnikom, mnoštvom svećenika karaševskog podrijetla te vlč. Markom Vukovićem, nadbiskupskim tajnikom.

"Katgod mi slavimo spomen posvete crkve, naglasio je kardinal Bozanić za vrijeme propovijedi, mi gledamo na svoju crkvu, na koju smo ponosni ali i isto vrijeme mislimo i na onu živu crkvu, na nas koji se unutra okupljamo jer crkva sama

ne bi imala smisla da u nju ne dolaze vjernici. Crkva ima svrhu da u nju dolaze vjernici, da ovdje mole,

da se u njoj sastaju, da ovdje slave Sveta otajstva, osobito Svetu misu. Povijesna je činjenica da smo se mi kao Hrvati i kao vjernici sačuvali zbog toga što smo članovi crkve. Da ovdje nije crkva, da u ovim našim župama nema crkve, da nema svećenika, ne bismo se ni mi sačuvali, ne bismo znali danas ni moliti Očenaš na hrvatskom jeziku. Crkva i Sveta misa su sačuvali hrvatski narod i zato smo mi i ponosni na tu svoju katoličku crkvu.

Ona je pomogla nama da sačuvamo svoj identitet, kako se to danas kaže, to jest da budemo ono što zapravo jesmo".

Ukoliko je prije dvije godine svečanu misu na kirvaju u Jabalču predvodio preuzvišeni Nikola Eterović, naslovni nadbiskup drevne Siscije i glavni tajnik biskupske sinode u Rimu, koji je tada odlučio proslaviti Malu Gospu među Hrvatima u Rumunjskoj ove godine je stigao red da u crkvu iz Jabalča po prvi put dođe i kardinal. Upravo nazočnost preuzvišenog nadbiskupa Eterovića i uzoritog kardinala Bozanića u malenoj mjesnoj crkvi iz Jabalča predstavljala veliku čast kako za žitelje Jabalča, tako i za sve karaševske Hrvate. Ona je dokaz da u crkvi nema centra i periferije, svi smo u jednakoj mjeri važni, a najmanja crkva na kraju svijeta ima sve one milosti koje su potrebne za spasenje kao crkva u velegradovima, kao crkva u Rimu.

Ivan Dobra

DESPRE CETATEA TURCULUI

Cândva, un înțelept a spus: „Dumnezeu a lăsat pe pământ locuri binecuvântate pentru a le reaminti oamenilor că raiul există.” Veniți în Carașova, aș adăuga eu, și veți pleca spunând: cu adevărat există!

P rofitând de una din zilele frumoase ale acestei veri caniculare am vizitat ruinele Cetății Turcului, situate între localitățile Carașova și Iabalcea.

Cetatea este un obiectiv turistic foarte interesant și spectaculos cu o istorie la fel de interesantă, dar care, din păcate, este aproape uitată. Cetatea se întinde pe o suprafață de 2.500 mp și este poziționată pe dealul „Zaglavak”, deasupra Cheilor Carașului, loc care a fost folosit ca punct de observație de către romani.

Cetatea Turcului este unul dintre cele mai importante obiective turistice din Banat, din locul în care este poziționată fortăreața pot fi admirate frumusețile naturii ce o înconjoară. De acolo, orizontul pe care îl cuprinde este extrem de larg, pot fi zărite chiar și înălțimile care se succed până în Banatul sârbesc. Se spune că Cetatea a fost ridicată în timpul dacilor, iar mai apoi a fost folosită de romani.

Istoria comunei Carașova este strâns legată de Cetate. Prima atestare documentară datează din anul 1.200, sub denumirea de „Castra Regalis” – Cetatea Regală. Din anul 1.323 Cetatea este condusă de regele Ungariei „Karol I Robert de Anjou”, iar mai târziu, în anul 1.530, Cetatea a intrat în posesie turcă. Aceștia au dărâmat-o și reconstruit-o din nou, iar de atunci a fost denumită Cetatea Turcului – „Turski Grad”. Pentru că se cunosc foarte puține informații despre Cetate, aceasta a devenit un subiect al numeroaselor legende care s-au împletit în jurul ei.

Vreau să menționez faptul că zidurile Cetății sunt foarte tari, una dintre legende dezvăluindu-ne însăși secretul construirii acestora. Potrivit legendei, la ridicarea zidurilor s-a folosit un mortar amestecat cu vin și lapte, astfel încât Cetatea să fie foarte solidă și rezistentă în timpul atacurilor. Partea nordică și părțile laterale ale cetății au fost împrejmuite de șanțuri adânci, săpate pentru a împiedica asalturile potențialilor invadatori, în timp ce partea sudică a fortăreței era protejată prin însăși poziționarea ei pe una dintre stâncile înalte și abrupte de pe versantul drept al Carașului. Și în ziua de azi se pot observa ruinele

Ruinele Cetății Turcului

Cetății dar și un puț, care, pe vremea turcilor, a fost umplut cu apă din râul Caraș.

Se spunea că pe acele vremuri sătenii erau obligați să slujească Cetatea, fiind supuși oricărei ordin dat de Pașa turc. La solicitarea turcilor, sătenii erau obligați să-și dea fetele, iar după ce le preluau turcii nu se mai auzea nimic de ele. În urma acestor întâmplări nefericite a luat naștere zicala „Nu fugi așa, că nu vin turcii după tine”, zicală pe care o folosim și în ziua de azi.

De pe dealul „Zaglavak” se pot observa Cheile Carașului în toată splendoarea lor. Potrivit unei alte legende, un turc a privit din Cetate în jos către râu și a rostit cuvântul „Kara-ssu”, care în traducere înseamnă apă neagră. De atunci i se trage numele râului Caraș și de aceea localitatea noastră poartă denumirea de Carașova, fiind prima așezare străbătută de acest râu.

Persoanele iubitoare de natură, care vor să se recreeze și să se încarce cu energie pozitivă pot alege un prim popas în cheile sălbatice ale Carașului, unde vor găsi cele mai frumoase peisaje carstice din România. Pe lângă Cetatea Turcului, loc încărcat de istorie și mister, Cheile Carașului găzduiesc și alte obiective turistice de-a dreptul impresionante, care au puterea de a stârni curiozitatea oricărei persoane.

Dacă tot am descris pe scurt istoria acestui obiectiv turistic ar trebui să specific și care sunt traseele care duc către Cetate. Este de apreciat faptul că a fost amplasat un indicator, chiar lângă drumul Reșița-Carașova, ce îndrumă spre Cetate, dar distanța

reală a traseului nu este de 300 m așa cum stă scris acolo, ci de câteva ori mai mare. Pe de altă parte, trebuie să subliniez și faptul că semnalizarea, curățarea și amenajarea traseelor din zonă nu corespund nici celor mai modeste cerințe turistice. Ca să-mi pot da seama dacă această problemă este deranjantă și pentru turiști am ales să întreprind și o mică anchetă pentru a putea identifica părerile și așteptările acestora.

Dintr-un număr de cincisprezece persoane sondate din afara arealului Carașovei, majoritatea au ales această zonă pentru relaxare și petrecerea timpului în aer liber dar și datorită interesului de a cunoaște specii rare de plante și animale. Principala dificultate întâlnită, susțineau ei, este lipsa unor dotări și amenajări turistice corespunzătoare, starea proastă a drumurilor de acces și lipsa indicatoarelor spre principalele puncte de atracție din zonă.

Dintre numeroasele trasee care duc către Cetate doar unul este semnalizat, iar acesta doar printr-un indicator! Dacă ar fi după mine aș alege un alt traseu, cu mult mai sigur și mai spectaculos decât cel semnalizat, dar care necesită 30 minute de mers pe jos. Descrierea acestui traseu, însă, mi-ar da sincere bătăi de cap fiindcă nu există nici puncte de reper și nici marcaje.

De aceea recomand celor care vor să viziteze Cetatea Turcului să-și stabilească un prim popas la Centrul de Informare Turistică din Comuna Carașova. Aici vor culege mai multe informații despre Cetate și despre traseele care duc către aceasta.

Maria Calina

KIRVAJSKO VESELJE U KLOKOTIČU

Kirvajsko veselje Klokotičana odviklo se 12. rujna, dana kada katolička crkva slavi blagdan Imena Marijina.

S lavljenje imendana Blažene Djevice Marije započelo je u povijesti kršćanskog naroda davne 1513. godine kao lokalni blagdan u španjolskoj biskupiji Cuenca. Kasnije, papa Inocent XI. proširio ga je na cijelu Crkvu, u spomen dana velike pobjede kršćanske vojske nad Turcima koji su 1683. godine izgubili bitku kod Beča, nakon što su na bojište prispjele poljske čete na čelu s poljskim kraljem Janom Sobjeskim, koji je svoju vojsku stavio pod zaštitu Blažene Djevice Marije. Zato se ova pobjeda i pripisuje zagovoru naše Nebeske Majke. Pio X. ga je utvrdio na 12. rujna, baš na dan kad je izvojevana pobjeda nad Turcima kod Beča. Tako je to ostalo sve do posljednje reforme kalendara

Marija Švenak

1969. godine, kad se blagdan Imena Marijina ne spominje kao obvezan za cijelu Crkvu, već se on slavi samo u pojedinim mjesnim Crkvama.

Ovogodišnja proslava kirvaja u Klokotiču bila je posebna zbog toga što pored tradicionalnog pospremanja kuće i hrane za doček svojih najdražih prijatelja ili pak članova obitelji, na ovaj dan su dvoje mladi Đureć Peja i Laura Peja, odlučili, uveličati ovaj seoski blagdan i njihovom svadbom (Ovo je prva svadba koja je bila održana na kirvaj. Ranije se nije smjelo da za velike Crkvene blagdane budu i svadbe). Oni su za svoju ljubav i želju da stupe u bračni život jasno i odlučno izgovorili „DA“, a svjedoci njihove ljubavi i poštovanja bili su ne samo mnogobrojni vjernici

Mihaela Filka, Milenka Peja i Beatrice Ocil u narodnoj nošnji

već i svećenici iz susjednih župa koji su sudjelovali na svečanoj kirvajskoj svetoj Misi.

Na blagdan Imena Marijina, svetu Misu je predvodio vlč. Marjan Tjinkul, a nadahnutu propovijed vjernici su čuli od vlč. Petra Rebedžile, koji je podsjetio sve prisutne na svetoj Misi koliko trebamo biti sretni i ponosni što imamo našu Nebesku Majku, koja neprestano za nas moli dragoga Boga i svoga Sina kako bi naše molitve bile uslišane i naša vjera postala još jača.

Poslije svete Mise bilo je svadbenog tradicionalnog dana u centru sela a nakon toga uslijedio je ručak u svakoj obitelji sa svojim gostima.

Da je kirvaj poseban dan za Klokotičanje i mještane sela iz okolice, vidjelo se i po tome što na večernjem veselju, koji je bio održan u centru sela, iako je bilo dosta hladno, bilo je dosta sudionika kako za igranje tako i za promatranje. Bilo je i odsutnih, jer

je bilo i svadbe (veselje koje je bilo održano u Ričici), ali tradicija da se djevojke koje su završile osmi razred (i ne samo one) odjenu u narodnu nošnju nije se izgubila. Beatrice Ocil, Milenka Peja, Marija Švenak i Mihaela Filka, naše divne nositeljice tradicije „karaševske košulje“, učinile su nam čast da uljepšaju i ove godine karaševski danac. A kirvaj, nije kirvaj a da ne bude i tradicionalne karaševske nošnje važi i dan danas, pogotovo za Klokotičanje, kojima je još nezamišljivo to izbaciti iz svoje tradicije, kako su to neka karaševska sela učinila, nažalost.

Za veselu atmosferu i ove godine pobrinulo se Zajedništvo Hrvata koji financijski podržava kirvajsko veselje u svim selima, a ove je godine formacija Milje Suflje, dva dana, do kasno u noć razveselila mještane i sve prisutne na kirvajskoj igranki u Klokotiču

Slavica Muselin

Kirvajsko portanje u Klokotiču

INTERVJU S KARDINALOM BOZANIĆEM, NADBISKUPOM ZAGREBAČKIM

Po završetku Svete mise u Jabalču, koju je u srijedu 9 rujna predvodio u suslavlju s mnoštvom svećenika hrvatskog porijekla iz Rumunjske, zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić je drage volje pristao na razgovor i ljubazno nam je odgovorio na nekoliko pitanja.

„Pobožnost prema presvetoj bogorodici Mariji je ona koja je uvijek hranila naše vjernike, pa nek to traje i dalje jer je to garancija da ćemo ustrajati“, poručio je, između ostalog, kardinal Bozanić našoj zajednici, koju je pobliže upoznao u svetištu Marija Radna, gdje karaševski Hrvati tradicionalno hodočaste ali i prigodom obilaska karaševskih župa i mjesta.

Uzoriti, Vaš susret s hrvatskom zajednicom u Rumunjskoj povijesni je trenutak za sve nas i on će dugo ostati zapamćen ne samo u nama, ne samo među karaševskim Hrvatima, nego i šire. Recite mi kako je uopće došlo do ovoga susreta, na čiji ste poziv došli i koje su se sve stvari morale poklopiti da bi došlo do ovoga radosnog trenutka?

Hvala! Najprije pozdravljam vas i sve čitatelje Hrvatske grančice. Drago mi je da sam danas ovdje s hrvatskom zajednicom. U pohode zajednici Hrvata u Rumunjskoj u biskupiji Temišvar došao sam na poziv biskupa, preuzvišenog gospodina Martina Rossa. On me je zvao ne samo jedanput, nekoliko puta je o tome razgovarao sa mnom i onda smo se dogovorili za slavlje Male Gospe ove godine kako bi mogao predvoditi misu u svetištu Marija Radna i kako bi mogao poslije predvoditi misu za sve vjernike koje se tog dana okupljaju u svetištu za vjernike ne samo Hrvate, nego i Mađare, Rumunje, Nijemce, za sve koje su se jučer našle na tom slavlju. Evo, danas sam ovdje u Jabalču radosno slavio ovu misu i uistinu je bilo lijepo i toplo i intimno.

Poznato mi je da ste još jednom bili u Rumunjskoj i to u Sibiu, 2007. godine, na Trećoj europskoj ekumenskoj konvenciji ali ne znam koliko Vam je otprilje bila poznata hrvatska zajednica u Rumunjskoj. Sada kada ste karaševske Hrvate pobliže upoznali i u svetištu iz Marije Radne, gdje naši ljudi tradicionalno hodočaste, ali i ovdje na karaševskom prostoru i sada u Jabalču, inače najmanjem mjestu karaševskih Hrvata,

Za vrijeme Svete mise

koji su Vam dojam ostavili naši ljudi, kakvi su vjernici karaševski Hrvati, pogotovo mladi vjernici, jer oni bi trebali biti vedri znak budućnosti naše crkve ali i naše zajednice?

O karaševskoj zajednici, o vjernicima Hrvatima u Rumunjskoj sam čuo i prije, više puta i s više strana, interesirao sam se za naše vjernike i imao sam puno informacija i prije nego što sam došao ovamo. Međutim, jedno je, kao što sam rekao i u crkvi, slušati, čuti, nešto doznati preko posrednika, a drugo je imati direktno iskustvo iz susreta s vjernicima. Na mene je veliki utisak ostavilo jučerašnje slavlje s Hrvatima na misi u 7,30 u svetištu Marija Radna, gdje sam se osjećao kao u nekom bilo kojem hrvatskom svetištu. Tu se molilo, ljudi su se ispovijedali, ljudi su hodočastili kao što to dolaze u sva naša svetišta. Osjetio što znači za naše vjernike, osobito sad i ovdje za vjernike Hrvate, to hodočašće Mariji, ta veza s Marijom koju su sigurno ponijeli i u svoje stare domovine iz Hrvatske i to je ono što je vjekovima hranilo i čuvalo naš narod..

Stotinama godinama smo na ovim prostorima uspjeli sačuvati našu rimokatoličku vjeroispovijest i naš hrvatski identitet. Koje čimbenike smatrate važnima za daljnje očuvanje tih naših dragocjenih vrijednosti u zemlji kao što je Rumunjska, mjesto suživota različitih kultura i tradicija, prostor gdje obitavamo zaokruženi s govornicima rumunjskog jezika i vjer-

nicima pravoslavne vjeroispovijesti?

Jučer sam kratko spomenuo na misi i sada ovdje ponavljam da je crkva sačuvala hrvatski nauk i kao hrvatski narod i ovdje u Rumunjskoj, kao što je to i po drugim dijelovima svijeta. Upravo to redovito vjerničko okupljanje svake nedjelje na Svetoj misi od osobitog je značenja za kompaktnost i zajedništvo karaševske zajednice. Nadalje, pobožnost prema presvetoj bogorodici Mariji je ona koja je uvijek hranila naše vjernike, pa nek i to traje i dalje jer je to garancija da ćemo ustrajati. Isto tako naglašavam ljubav prema obitelji. U današnje vrijeme je potrebno to još više spominjati i osvješćivati jer danas se obitelj nalazi pred puno izazova. I zato je danas potrebno pomoći, osobito mladima koji ulaze u obitelj, koji osnivaju obitelj da mogu izvršiti ono što od njih i Bog i društvo očekuje kada ulaze i kada osnivaju obitelj.

Sada bih Vam, Uzoriti, postavio jedno hrabrije ali potpuno nevino pitanje. Neprestano u službi crkve, Boga i hrvatskog naroda, ima li kardinal Bozanić slobodnog vremena, vremena za odmor, za rekreaciju?

Pa evo, meni je drago da sam ova dva dana mogao proboraviti s vjernicima Hrvatima u Rumunjskoj. Danas upravo pohađamo ove župe ovdje, jučer sam bio u svetištu Marija Radna, tako da je i to nešto što čovjeka ispunjava. Dakako da svatko

nastavak na 8. str.

POSJETA DR.SC. VLADIMIRA ČAVRAKA HRVATIMA U KEČI

U kući smo gospođe Ane, rođene Kećanke koja profesoru opisuje svoju obitelj i pokazuje kofer sa starim slikama.

Dva su svijeta utisnuta u kućnoj arhivi. Onaj od prije pedeset godina u kojemu profesori i misionari iz Hrvatske pohode Hrvate u Keči i podučavaju ih. Također i vrijeme nakon 90.-ih u kojoj Republika Hrvatska, na predivnom Jadranu, pruža tečaje za jezične vježbe Hrvatima iz dijaspore. Lako mi je zaključiti, čitajući jasne znakove vremena, da posjeta dr. Čavranka spada u novije vrijeme u kojemu je isto tako prisutan osjećaj da "Hrvata Hrvat ljubi!"

Sljedeći dio boravka u Keči je vezan uz gospođu Julianu Mixich. Jedna od najstarijih osoba u Keči, koja je preživjela deportaciju u Bărăgan i oduzimanje svega što je njezina obitelj posjedovala. Mada u ozbiljnim godinama, gospođa Juliana se vrlo detaljno sjeća svega. Profesor se divi kako detaljima naše povijesti tako i redosljedu događanja kojega je gospođa, bez nijedne pogreške ili mješanja vremenskih perioda, uspjela ispričati. "Ona ne mješa vremena" - mogli smo čuti od strane Profesora. Pa naravno da ne, jer ne mješa ih dragi Bog koji joj je sačuvao pamet, a nama dao mogućnost da se ništa ne izgubi od povijesti koju su nam ostavili naši namrli. Svaka je osoba ovakvih godina i ovakva križa, jasan znak da je u povijesti ljudskoga života zadnja riječ ona Božja.

Maloprije sam ove događaje opisao kao "novo vrijeme". Smatram ga isto tako ključnim i značajnim jer zasada nitko nije uspio zapisati stanje Kećanskih Hrvata u komunizmu. Misionarima ili zbog straha nije bilo ispričano ili se postavlja pitanje da li se u tadašnjoj Jugoslaviji moglo objaviti nešto poput deportacije u Bărăgan. A ove godine je točno 60 godina od tog križnog puta...Dakle puno važnoga posla ostaje našoj generaciji.

Za ručak i kratki predah su se pobrinuli načelnik Keče Dorin Liviu, supruga Hrvatica Daniela Birdean i lokalni poljoprivrednik Nelu Stan. Bio je to divan ručak i divan razgovor o aktualnom stanju u Keči. Gospodin Stan živi u bivšoj kući jednoga od naših Hrvata. Divna ozidana ograda oko kuće i sama pozicija uz Crkvu su dokazi kako su ovdje sudbine bile vezane uz vjeru, marljivost i lijepu arhitekturu.

Nakon ručka smo osim općine posjetili biblioteku i Dom kulture. Profesor poklanja svoje knjige i za uspomenu i čitanje. Poklonjene su i povijesne knjige i monografije o mjestima u Hrvatskoj iz kojih su doselili kećanski Hrvati. Zahvalni za gostoprimstvo uviđamo da je za Hrvate specifično da budu pažljivi s dragim gostima. Puno puta smo

mogli čuti da je to u dijaspori još uočljivije nego u domovini. Pozdravljamo se s domaćinima i putujemo za Temišvar.

Ovdje u popodnevnim satima kancelar Biskupije dr. Nikola Lauš vodi profesora našem biskupu Mons. Martinu Roosu. Razgovor je bio vrlo poučljiv za obje strane. Biskup daje profesoru korisne informacije i pruža priliku da se zadrži u biskupskom arhivu i uslika dokumente o Keči koji su mu potrebni. "Ima tamo puno velikih kutija o Keči", kaže Profesor. Da...Majka Crkva čuva živu uspomenu na sudbinu svoje djece koja su joj najveće blago.

Eto...tako je nekako protekao divan susret s dr. Čavrankom. Cilj je ovog izvještaja bio da skupa upoznamo čovjeka i intelektualca o kome ćemo, uvjeren sam, puno toga još čuti. Naime, profesor će već u desetom mjesecu održati predavanje u Velikoj Gorici o Hrvatima u Keči, na bazi podataka (usmenih i pisanih) prikupljenih ovdje. Također će nam pomoći da se u adventu uspostave folklorne veze s Hrvatskom kroz posjetu kulturno umjetničkog društva iz Hrvatske, koncert i pjevanu Sv misu. Ali o svemu tome u sljedećim danima.

Dr. theol. Davor Lucacela

POSVEĆENJE KRIŽA U KLOKOTIČU

14. rujna, na katoličkome blagdanu „Uzvišenje Sv. Križa“, ispred klockotičke crkve održan je obred posvećenja križa, kojega su restaurirale dvije lokalne obitelji.

Blagdan „Uzvišenja Sv. Križa“ podudarao se s otvorenjem nove školske godine, tako da je jutarnja misa okupila zajedno mjesne vjernike i učenike klockotičke Osnovne škole. Nakon završetka Svete mise vjernici, otpraćeni svećenikom Petrom Dobrom, izašli su ispred crkve, na mjesto gdje sada visi novi mramorni križ, podignut, također, na crnom mramornom postolju. Poslije obreda posvećenja križa okupljeni vjernici bili su pozvani na kratko osvježenje

raznim domaćim kolačima i bezalkoholnim pićima, ponuđenih od strane tih istih dviju obitelji čiji su se naponi bili okrunili u ovu lijepu izvedbu Isusova raspeća. Riječ je o obiteljima Božinke Žurkula (broj kuće 202) te Marijana Filke i njegovog zeta Milje Birte (broj kuće 230).

Daniel Lucacela

NAŠ SVAKODNEVNI FACEBOOK I LIKE, LIKE ILI UNLIKE - PITANJE JE SAD?

Dati ili ne dati like (na hrvatskom: sviđa mi se ili ne sviđa mi se, na rumunjskom: îmi place sau nu îmi mai place) nekome na ono što je napisao na Facebook-u postalo jedno od važnih pitanja naše svakodnevce.

Nešto kao u Shakespeareovoj drami Hamlet: to be or not to be, odnosno biti ili ne biti na Facebooku?

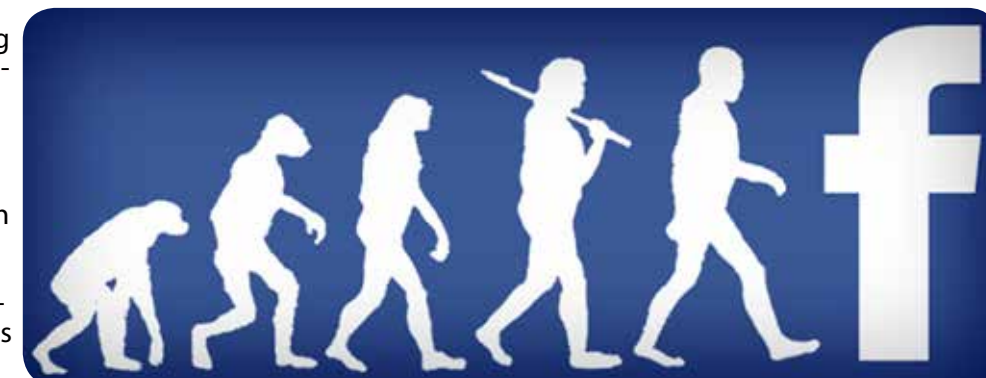
Po broju lajkova se mjeri naša popularnost na Facebooku. Biti ili ne biti na Facebooku? To više nije pitanje. Mora se biti na Facebooku! Ako te nema tamo kao da te uopće nema u društvu. Nepoznat si. Ne postojiš.

Pa onda krene stavljanje na Facebook, postiranje: neka pametna misao (često prekopirana s neke od takozvanih mudrih stranica, s mudrim i pametnim mislima poznatih ili manje poznatih pisaca, s nekim pejzažem u pozadini, ili pak dobivena od jednog od naših brojnih prijatelja s Facebooka, često nepoznatih), pa u početku najbolja slika, a onda sve više slika, a svih mogućih zbivanja, u školi, na plesu, u gradu, na kavi, s putovanjima, u šoping, u ceste, iz auta....

I dolaze na red lajkovi. Stave se slike i pljušte lajkovi sa svih strana. Nakon toga pratimo kako bismo vidjeli tko nam je dao lajk. Jer koji nam lajkaju ti su (kao) naši prijatelji. Obično poprate uz neki simpatičan komentar tipa: lijepi, zgodni, super ste....sve u superlativima! Sve je naj, naj....Pa ispada da smo svi lijepi, pametni, zgodni, šarmantni, skoro pa savršeni! A onda bi nam i društvo, posao, život bio savršen. Da, na Facebooku!

Hmmm! Nešto je tu trulo, rekao bi Hamlet! Bilo bi savršeno da smo baš svi tako super lijepi, pametni, zgodni, uspješni. Da, svi smo na neki način dobri, lijepi, pametni itd. No, ispada ponekad da nemamo mana, nedostataka. Da li je to stvarno tako ili je to samo privid, iluzija? Pa se onda nužno postavlja pitanje: jesu li svi komentari iskreni ili su neki samo iz kurtoazije ili reda radi, onako da se vidi da smo pogledali, da nas kao to zanima, da udijelimo kompliment?

I sad dolazi ono pitanje koje sve više isplivljava na površinu, i kojoj su počeli brinuti čak i neki čelnici Europske Unije, sigurnosne službe i popis se može nastaviti. Da li je Facebook opasan za našu privatnost? Treba li postojati neka granica, neki limit u onome što pišemo i stavljamo na Facebook da svi mogu vidjeti? Jer, ipak smo samo ljudi, pa kad pišemo ili citiramo nešto zna se potkrasti i koja pismena greška ili više njih, a to onda i nije više toliko lijepo i zgodno. Stoga bi bilo dobro kome to sve dajemo pristup na naše stranice, na našu adresu.

Od predsjednika država preko studenata do čistačica, Facebook je promijenio način na koji komuniciramo s prijateljima, poslovnim partnerima, rodbinom, obitelji i kolegama s posla. Prema nekim procjenama, samo za usporedbu, da je kojim slučajem Facebook država, bio bi peta po broju ljudi na svijetu.

Mladim Europljanima, koji su korisnici Facebooka i sličnih internetskih sadržaja, ugrožena je privatnost, upozorava potpredsjednik Europske komisije Jacques Barro. Da, ugrožena je privatnost! Toliko nepoznatih ljudi može gledati i pratiti naš profil! Jesmo li baš tako sigurni da su namjere svih stranca koje gledaju naš profil sasvim dobre?

Reakcija potpredsjednika Europske komisije uslijedila je nakon što su u posljednje vrijeme roditelji i aktivisti, koji se bore za pravo na privatnost, žestoko izražavali zabrinutost zbog potencijalno nepovoljnih

učinaka koji bi mogli proizaći iz postavljanja osobnih podataka i fotografija na internet, a do kojih se može doći sa gotovo svakog osobnog računala.

Potpredsjednik Europske komisije, Barro, koj je zadužen za pravosuđe, slobodu i sigurnost, naglasio je da mladi ljudi "izlažu svoj svakodnevni život na internetu, a da pritom nisu svjesni rizika po vlastitu privatnost, koje im takve aktivnosti mogu donijeti u budućnosti", rekao je Barro.

Europska komisija, i ne samo, mišljenja je da bi privatne informacije mogle naveliko iskoristivati korpo-

racije kako bi na internetske korisnike nasrnule s neželjenim oglašivačkim materijalom, ali i vladine službe i to u cilju kršenja građanskih prava. Prema rezultatima studije koju je u studenom

prošle godine provela Komisija, tek je 33 posto ispitanika u dobi od 15 do 24 godine svjesno svojih prava što se privatnosti tiče, a tek njih 18 posto upoznato je s postojanjem institucija koje se bave nadzorom i zaštitom privatnih podataka.

Stoga bi trebalo upozoriti mlade i sve korisnike Facebooka da malo pripaze na sadržaj i slike koja postavljaju i tako postaju javne. Zapravo, druženje koje se nekad događalo pred kućama, na ulicama (naši rečeno: na sokaku), u gradu, u šetnji, na kavi, danas se preselilo o virtualni svijet. Jutro počinje, kod većine nas, pogodili ste, provjeravanjem Facebooka. Kava je tek na drugom mjestu. A kava može biti vruća pa se njome možemo opeći. Tom logikom, da se ne bi opekli drugačije, pripazimo malo što postavljamo na naš svakodnevni Facebook!

Maria Lațchici

CELEBRAREA NAȘTERII MAICII DOMNULUI LA RADNA

De Sfânta Marie Mică, Mănăstirea Maria Radna din județul Arad a fost neîncăpătoare pentru numărul mare de pelerini veniți din toate colțurile țării să se roage la icoana făcătoare de minuni, cu ocazia Sărbătorii Nașterii Maicii Domnului.

Pelerinii au străbătut distanțe mari pentru a asculta, la Radna, slujbele care s-au ținut în șase limbi: română, maghiară, germană, croată, bulgară și romani.

Primii dintre miile de pelerini din țară și din străinătate au început să sosească în cursul zilei de duminică, continuând însă să sosească în număr mare, atât luni cât și marți, astfel că numărul acestora a devenit de-a dreptul impresionant. În ziua de azi, pelerinajele la Maria Radna, mai ales cele organizate în preajma sărbătorii nașterii Fecioarei Maria se fac cu autocarele sau cu mașinile personale. Totuși, încă mai există destui credincioși care păstrează tradiția pelerinajului pe jos până la locul sfânt, cu cruci și steaguri bisericești, însă numărul acestora scade de la un an la altul.

Tradiția pelerinajului este menținută cu sfințenie și de către comunitatea catolică din comuna Carașova. În fiecare an un grup de pelerini pleacă pe jos spre Radna cu crucea, însoțiți de cântece mariane și rugăciuni, urmând același drum pe care mergeau generațiile anterioare. Anul acesta din Carașova au plecat în pelerinaj doar patru persoane, iar din Nermed optsprezece, un număr destul de mic. Ei pleacă cu trei zile mai devreme pentru a ajunge acolo cu o seară înainte de marea sărbătoare, respectiv în data de 7 septembrie. Odată ajunși în locașul sfânt, se întâlnesc cu carașovenii veniți cu mașina sau cu autocarul și împreună parcurg Călea Sfintei Cruci, rugându-se și întonând cântece religioase. Prima Sfântă Liturghie în limba croată a avut loc luni la ora 18.00.

Marți, 8 septembrie, Sfânta Liturghie solemnă de hram a fost oficiată de peste 20 de preoți și episcopi, conduși de celebrantul principal Eminența Sa Josip Cardinal Bozanić,

Pelerini din satele croate

Arhiepiscop și Mitropolit de Zagreb, primatul Bisericii Romano-Catolice din Croația. Printre concelebranți s-au aflat ES Martin Roos, episcop romano-catolic de Timișoara și ES Böcskei László, episcop romano-catolic de Oradea.

În timp ce în incinta Bazilicii Papale a fost oficiată Sfânta Liturghie Pontificală, la un altar din spatele acesteia era oficiată Sfânta Liturghie pentru credincioșii greco-catolici.

Totodată, pe dealul din spatele bazilicii, mulți dintre credincioși au parcurs Drumul Crucii, în timp ce preoții lor oficiau slujbele religioase în limbile română, maghiară și germană.

Sărbătoarea Nașterii Maicii Domnului s-a încheiat cu Sfântă Liturghie în limba română, celebrată de părintele paroh Andreas Reinholz.

„Rămâneți mereu credincioși lui Dumnezeu, Preasfintei Fecioarei Maria și, iubiți-vă, ocrotiți-vă familiile și rugați-vă pentru ele”, a fost mesajul Eminenței Sale cardinalul Josip Bozanić pentru credincioșii de etnie croată.

Pelerinii s-au întors acasă pe același drum, în rugăciune, iar la intrarea în localitate au fost întâmpinați de

parohul bisericii din localitate, precum și de către membrii familiei, prieteni și localnici. Cu toții au plecat spre biserică, unde preotul a binecuvântat mulțimea și astfel s-a încheiat pelerinajul.

Biserica și Mănăstirea Maria-Radna au făcut obiectul unui amplu proiect de reabilitare, renovare și includere în circuitul turistic a acestui lăcaș de cult, clasificat drept monument istoric de grupa A în Lista Națională a Monumentelor Istorice din regiunea Vest, județul Arad.

Valoarea investiției pentru realizarea proiectului s-a ridicat la mai mult de 47 de milioane de lei, din care peste 34 de milioane a reprezentat o finanțare nerambursabilă contractată de către Episcopia Romano-Catolică Timișoara cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului, contribuția din bugetul național fiind de 4,5 milioane de lei.

Maria Giurchița

nastavak s 3 str.

mora računati i na svoje granice, i na svoje snage, pa treba naći vremena da se čovjek sabere, najprije pred Bogom u molitvi, a da se onda malo i povuče kako bi mogao ispuniti dušu da može još i više i bolje vršiti misiju koja mu je povjerena u crkvi i u narodu, u ovom slučaju u hrvatskom narodu.

I na kraju, da li imate, Uzoriti, neku poruku za naše ljude, za karaševske Hrvate, nešto što biste im posebno prenijeli?

Pa evo, upravo nakon ove mise lijepe koju smo slavili ovdje u Jabalču želio bih naglasiti ovo: čovjek treba tražiti smisao svog života, osobito mladi vjernici, smisao i sreću u svom životu.

Nema sreće prave, nema prave radosti i zadovoljstva daleko od Boga. Trebamo se držati uvijek Boga. To bih preporučio svim vjernicima Hrvatima katolicima ovdje u Rumunjskoj ali i svakom čovjeku. Potrebno je držati se Boga jer Bog može ispuniti naše srce i naše živote. *Ivan Dobra*

LICEUL DIN CARAȘOVA ȘI EXAMENUL DE MATURITATE

Anual, absolvenții de liceu se înscriu și încearcă să promoveze examenul de bacalaureat pentru a putea admite în învățământul superior.

Examenul de maturitate sau bacalaureatul a fost introdus, în țara noastră, în anul 1925 de către dr. Constantin Angelescu, în calitate de Ministru al Instrucțiunii Publice. În acea perioadă bacalaureatul era cu adevărat un examen de maturitate, liceul fiind foarte greu de absolvit.

Guia Ileana Maria

În țara noastră examenul de bacalaureat se desfășoară în două sesiuni, sesiunea de vară și sesiunea de toamnă. Și în acest an candidații au susținut probe de evaluare a competențelor, probe scrise la limba și literatură română, la limba maternă, urmată de matematică sau istorie și o probă la alegere dintre mai multe discipline. Examenul de

Tincul Lina Sneja

bacalaureat s-a desfășurat doar în sălile în care sunt amplasate camere video de supraveghere, iar la ordinul Ministrului Educației, Sorin Câmpeanu, lucrările scrise au fost corectate în alte județe decât cele în care s-a susținut examenul. În acest an, la sesiunea de vară, desfășurată în perioada 8 iunie-3 iulie, aproape 170.000 de absolvenți de liceu s-au prezentat la examenul de bacalaureat, dintre care 25.000 provin din promoții anterioare. Liceul Bilingv

din Carașova a trimis paisprezece elevi, patru din promoția anterioară, să-și testeze cunoștințele acumulate în timpul

Raț Maria Milena

liceului. Dintre aceștia, doar șase elevi au reușit să promoveze, Guia Ileana Maria cu media 8.71, Tincul Lina-Sneja cu media 7.62, Raț Maria Milena cu media 7.80, Bihoi Daiana Ioana-Gabriela cu media 7.56, Filca M. Maria cu media 7.23 și Filca L. Maria cu media 6.92.

Baciuna Miodrag

Notele cele mai slabe, elevii carașoveni le-au obținut, ca de obicei, la proba de profil, matematica, dovedindu-se mult mai pregătiți la celelalte materii. Dintre candidații promovați, două eleve

Filca Maria

Filca M. Maria și Bihoi Daiana au decis să-și continue studiile înscriindu-se la Facultatea de Drept din Timișoara, Filca L. Maria, luând-o drept exemplu pe colega ei Tincul Snejana, va urma cursurile Școlii Postliceale de asistent medical, Raț Milena va încerca să devină un

specialist de elită al Facultății de Economie și de Administrare a Afacerilor din Timișoara, în timp ce eleva cu cea mai mare notă de bacalaureat, Guia Ileana Maria, și-a luat o binemeritată pauză de un an, timp în care se va decide încotro să-și îndrepte pașii.

Bihoi Daiana

Cea de-a doua sesiune a examenului de bacalaureat din acest an s-a desfășurat între 17-28 august, iar la examen s-au prezentat aproximativ 45.000 de candidați. Potrivit Ministerului Educației, în sesiunea de toamnă 24,1% dintre cei care au susținut examenul de bacalaureat au obținut medii de trecere. Un lucru surprinzător pentru această sesiune este plasarea județului nostru pe un loc cinci pe țară la promovabilitate (30,38%) Rezultatele obținute sunt mai mult decât satisfăcătoare, mai ales că în anii ante-

Filca Maria

riori județul Caraș-Severin se afla la coada clasamentului. La această sesiune de bacalaureat și-au încercat norocul șase elevi de la Liceul Bilingv Româno-Croat din Carașova, doi candidați din promoția anterioară și patru din promoția curentă. Dintre aceștia, unul nu s-a prezentat și doar unul a promovat. Baciuna Miodrag Nicolae, candidat din promoția anterioară, a reușit să obțină media necesară de promovare a examenului (6.12), medie care îl ajută să urmeze cursurile unei școli superioare.

Lina Tincul

POČELA ŠKOLA U OPĆINI LUPAK

Nekima na žalost, drugima s uzbuđenjem, nakon ljetnog tromjesečnog raspusta, 14. se rujna školski zvončić ponovno čuo diljem zemlje dajući do znanja učenicima da je škola opet počela.

U općini Lupak malešanima su svoja vrata otvorile četiri osnovne škole i vrtići u selima Lupak, Klokotič Ravnik i Vodnik te dvije gimnazije (školski ciklus od petog do osmog razreda) u Lupaku i Klokotiču. Prije samog otvorenja školske godine u ovoj općini učestalo se tradicija održavanja jutarnje Svete mise za sve učenike školske i predškolske dobi, tako da od prvoga dana malešani polaze u susret svojim učiteljima i profesorima okrepljeni svetim duhom. Mise su slavili župnici Marijan Tjinkul, kojemu pripadaju župa Lupak i filijala Ravnik te Petar Dobra, koji se brine o župi Klokotič i filijali Vodnik.

190 je sveukupan broj upisanih učenika i polaznika vrtića u navedenim školama. Na žalost, ovaj broj je iz godinu na godinu sve manji i manji. Jedan od razloga jest drastični pad nataliteta u našim krajevima, a kao drugi faktor možemo navesti znatno preseljavanje mladih obitelji s djecom u razvijenije zapadne zemlje, radi poboljšanja svojih životnih ekonomskih uvjeta.

Po broju raspoređivanja upisanih učenika u svakoj od ovih škola, najbolje stoje stvari u Osnovnoj školi Lupak. Ovdje su se ove godine upisali 24 učenika u prva četiri razreda i čak 49 učenika u gimnazijalni ciklus, dok je u susjednoj klokotičkoj školi upisano 18 učenika od prvog do četvrtog razreda i samo 38 gimnazijalaca. U ostalim dvjema školama općine imamo: 22 učenika u Ravniku i samo 11 učenika u Vodniku.

Situacija nije ohrabrujuća ni u vrtićima. I ovdje Lupak stoji nešto bolje od ostalih s 12 djece. Slijedi Ravnik s devet djece, Klokotič sa sedam malešana, dok u Vodniku ove godine neće biti ni jednoga.

Prije četiri godina bili smo svjedoci ukinuća gimnazijalnog ciklusa škole u Ravniku te premještanja njezinih učenika u škole iz Lupaka i Klokotiča. To se može dogoditi i drugim našim školama bude li se trend otanjenja broja učenika i dalje nastavio. I to, unatoč dobrostojećim zgradama, koje su gotovo sve obnovljene u zadnjem vremenu te mogu pružiti učenicima povoljne uvjete za učenje u svim vremen-

Otvaranje školske godine u OŠ Lupak

skim uvjetima te u svako vremensko doba. Prijetnja viri, pak, iz kuta samoga zakona odgoja i obrazovanja Republike Rumunjske, koji dopušta da se škole zatvaraju u slučaju da imaju manje od 200 učenika. U takvim situacijama rješenje jest njihova komasacija u jednu središnju, pod uvjetom da ova dotična ispuni brojčane zahtjeve navedene u zakonu. Ta brojka bi, konačno, ekonomski opravdala financijske napore rumunjskog Ministarstva odgoja i obrazovanja!

Taj isti zakon, međutim, u svom prijašnjem izdanju, sve do 2011. godine, dopuštao je da se nastavni proces u školama odvija ili integralno na rumunjskom jeziku ili, ukoliko bi se to zahtjevalo, djelomično na jeziku etničkih manjina. Dvojezična nastava bila bi veoma korisna našim učenicima, dapače onim najmlađim, jer bi ublažila tranziciju prema rumunjskom jeziku, ukoliko smo mi, Hrvati, Karaševci skupina koja živi u kompaktnom prostoru te u prvim godinama našeg postojanja govorimo, doma ili u bliskom okruženju, pretežito hrvatskim materinim jezikom.

Pored toga, škole etničkih manjina ne moraju ispuniti navedene brojčane uvjete, pa ne bismo trebali biti zabrinuti u vezi njihova zatvaranja. Ali, umjesto da su prihvatile dvojezični proces nastave, naše su je škole odbacile. U svim spomenutim školama nastava se odvija na rumunjskom jeziku iako u području u kojemu one djeluju živi nešto više od 90 posto hrvatskog pučanstva.

Tužno, ali baš onaj etnički štit rumunjskog zakona ne djeluje u našoj sredini!

Nakon 2011. navedeni zakon obrazovanja doživio je neke promjene, u smislu da nema više dvojezičnosti u nastavi. Postoji nastava na rumunjskom ili nastava na jeziku priznatih etničkih manjina. Problem je ozbiljan jer većina roditelja u našoj sredini neće prihvatiti nastavu isključivo na hrvatskom jeziku pod izgovorom da njihova djeca moraju imati solidno znanje i rumunjskog jezika ukoliko žele dalje studirati ili, naprosto, integrirati u društvu rumunjskih govornika.

Stoga, škole će nam i dalje biti...rumunjske!

Od svega ovoga proizlazi da, ukoliko hoćemo dalje imati funkcionalne škole u lupačkoj općini valja uzeti u obzir nekoliko opcija. Stopiranje trenda opadanja našeg pučanstva! Za to mora proraditi naša svijest i želja za konstantnu, pa čak (zašto ne?) akceleriranu reprodukciju novih naraštaja – što (budimo realni!) neće biti slučaj u skoroj budućnosti! Drugo rješenje bilo bi hitni povratak svih mladih obitelji s djecom iz inozemstva, u vjeri da će se ekonomsko stanje naše države znatno popraviti utoliko da neće više trebati ikada razmišljati o ponovnom odlasku – što me vuče na zaključak da je

nastavak na 7 str.

PRIMA ZI DE ȘCOALĂ LA LICEUL TEORETIC BILINGV ROMÂNNO-CROAT CARAȘOVA

Forfotă mare în curtea Liceului Teoretic Bilingv Româno-Croat Carașova, cu ocazia deschiderii noului an școlar 2015 -2016.

Însoțiți de părinți și bunici, cu ghiozdanele în spate și buchetele de flori în brațe, copiii au participat mai întâi la slujba religioasă, oficiată la Biserica Catolică „Înălțarea Maicii Domnului”, după care s-au îndreptat spre curtea școlii pentru a participa la festivitatea de deschidere.

După cuvintele de bun venit și sfaturile adresate de conducerea școlii și de reprezentanții administrației locale, precum și de către parohul comunei, elevii de clasa pregătitoare au făcut cunoștință cu noii dascăli, iar cei mai mari dintre ei s-au bucurat de revederea cu diriginții și profesorii.

La finalul festivităților, însoțiți de învățători și diriginți, elevii s-au îndreptat spre clase pentru a-și afla orarul.

Școala reprezintă o schimbare importantă în viața unui copil, o etapă care aduce cu sine multe emoții, nerăbdare, curiozitate, uneori chiar și teamă. Astfel fiecare copil trece prin etapele grădiniței și apoi ale școlii, fiecare început însemnând o adevărată provocare pentru el. Plecarea de acasă și petrecerea timpului într-un colectiv nou este un moment dificil pentru unii dintre ei. Și dacă bobocii de clasa pregătitoare au luat startul noului an școlar cu emoții și zâmbete

nastavak sa 6 str.

prva varijanta u puno većoj mjeri ostvarljiva! Ima čak i nešto treće... Gledajući televizor ovih dana sinulo mi je da, bez ikakvih problema, možemo popuniti prazne klupe naših škola izbjeglicama s Istoka, jer njih ima, kako sam primjetio, (hvala Bogu ili Allahu!), dosta! Jedino što u Rumunjsku, izgleda, ne žele čak ni oni!

Ipak, ostaviti šalu na stranu, što biste rekli o ponovnom uvođenju dvojezične nastave?

O tome ćemo, pak, drugi put...

Daniel Lucacela

timide, colegii lor mai mari și-au petrecut primele ore de școală înbrățișându-și colegii și profesorii și depănând amintiri din vacanță.

Anul școlar 2015-2016 va avea 36 de săptămâni de cursuri, însumând 177 de zile lucrătoare. Excepție fac clasele terminale din învățământul liceal, pentru care anul școlar are 37 de săptămâni, din care durata cursurilor este de 33 de săptămâni, patru săptămâni fiind dedicate desfășurării examenului național de bacalaureat.

Cursurile claselor terminale din învățământul liceal se încheie, după ultimele reglementări, în data de 3 iunie 2016. De un an școlar mai scurt beneficiază și clasele a VIII-a, absolvenții gimnaziului finalizând cursurile în 17

iunie 2016, după 36 de săptămâni de școală, ultima dintre acestea fiind dedicată desfășurării evaluării naționale. Tezele din semestrul I al anului școlar 2015-2016 trebuie susținute până la data de 11 decembrie 2015, iar cele din semestrul al II-lea, până la data de 20 mai 2016. Potrivit actului normativ, săptămâna 18–22 aprilie 2016 din semestrul al doilea este săptămâna dedicată activităților extracurriculare și extrașcolare, în cadrul programului numit „Școala altfel: Să știi mai multe, să fii mai bun!”, având un orar specific. Totuși, la decizia școlii, programul poate fi organizat și în altă perioadă din semestrul al doilea, dar nu mai târziu de data de 27 mai 2016.

Maria Giurchița

Svakog zadnjeg utorka u mjesecu s početkom od 13:00, na TVR3 prikazuje se naša emisija na hrvatskom jeziku. Gledajte nas!

Svakog petka s početkom od 19:10, na frekvenciji 105,6 MHz Radio Reșița, emitira se naša emisija na hrvatskom jeziku. Slušajte nas!